

**Metodika pre zapracovanie a aplikáciu tém finančnej gramotnosti
do školských vzdelávacích programov základných škôl a stredných škôl**

Príloha č. 3:

**Slovník základných pojmov
Národného štandardu finančnej gramotnosti verzia 1.2**

Bratislava, jún 2018

Úlohou slovníka je pomôcť učiteľovi zorientovať sa v odbornej terminológii finančnej gramotnosti.

Administratívne vyšetrovania OLAFu – všetky inšpekcie, kontroly a iné opatrenia vykonávané pracovníkmi Európskeho úradu pre boj proti podvodom pre účely ochrany finančných záujmov EÚ. Administratívne vyšetrovanie sa realizuje ako interné vyšetrovanie (v inštitúciách, orgánoch, úradoch a agentúrach EÚ) alebo externé vyšetrovanie (miestne kontroly a inšpekcie v členských štátoch a v tretích krajinách).

AFCOS - (Anti-Fraud Coordination Service) je koordinačný útvar pre boj proti podvodom, ktorého úlohou je uľahčovať účinnú spoluprácu a výmenu informácií, vrátane informácií operatívnej povahy, s OLAF-om. V Slovenskej republike funkciu tohto útvaru plnia organizačné zložky Úradu vlády SR, a to Sekcia kontroly (SK) a jej odbor Centrálny kontaktný útvar pre OLAF (OCKÚ OLAF).

Akcia - cenný papier, s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka podieľať sa na riadení spoločnosti, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zrušení spoločnosti likvidáciou. Patrí do kategórie dlhodobých cenných papierov, vyjadruje podiel majiteľa na majetku konkrétnej spoločnosti.

Akčný plán na posilnenie Slovenskej republiky ako právneho štátu – aktuálny dokument schválený uznesením vlády SR č. 403/2015, špeciálne upravuje problematiku boja proti korupcii v časti II. *Korupcia ako negatívny a škodlivý faktor pre „značku Slovensko“*. Bol prijatý na základe iniciatívy podnikateľských asociácií, zamestnaneckých združení a obchodných komôr známej ako „Rule of Law“. Cieľom bolo prijatie opatrení, ktorých splnenie obnoví dôveru v právo a umožní efektívnejšie eliminovať negatívne javy spôsobované korupciou v spoločnosti. V akčnom pláne sa na problematiku korupcie nazerá komplexne, na celospoločenskej úrovni a nemožno ho považovať za nemenný dokument, ale úlohy v ňom stanovené sa budú dopĺňať a konkretizovať na podmienky rezortov.

Aktivity Slovenskej republiky v boji proti korupcii - korupcia má v celom svete spoločného menovateľa - snahu o jej elimináciu. Slovenská republika ako členská krajina Európskej únie, Rady Európy, ako aj Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“) sa zaviazala eliminovať korupčné správanie i prejavy korupcie vo všetkých oblastiach spoločenského života, čo prezentovala prijatím viacerých **medzinárodnoprávných záväzkov** a v nadväznosti na ne prijatím kľúčových dokumentov, ktorých realizáciou sa snaží predchádzať a zamedzovať šíreniu korupcie.

Americká hypotéka - je úverový produkt zabezpečený nehnuteľnosťou, ktorý sa môže na rozdiel od hypotekárneho úveru použiť na akýkoľvek účel. Výhodou oproti spotrebným úverom je nižšia úroková sadzba.

Anuitné platby, anuitné splátky - sú rovnakými splátkami, platenými v pravidelných intervaloch, najčastejšie mesačne, počas celej doby splatnosti úveru. Anuitná splátka úveru sa skladá z dvoch zložiek, a to zo splátky istiny a úroku. Na začiatku úverového vzťahu najväčší podiel splátky tvorí úrok, na konci naopak istina.

ARACHNE - V zmysle legislatívy EÚ, každý riadiaci orgán (RO) zavedie účinné a primerané opatrenia proti podvodom pri zohľadnení identifikovaných rizík. Za účelom splnenia tejto povinnosti Európska komisia vytvorila a členským štátom umožnila využívanie systému ARACHNE. Systém ARACHNE predstavuje špecifický nástroj na hĺbkovú analýzu

údajov s cieľom určiť projekty v rámci EŠIF náchylné na riziká podvodu, konflikt záujmov a nezrovnalosti. ARACHNE môže zvýšiť efektívnosť výberu a riadenia projektov, auditu a ďalej posilniť zisťovanie a odhaľovanie podvodov a predchádzanie podvodom. ARACHNE využíva medzinárodné databázy ORBIS a World Compliance, ktoré obsahujú informácie o viac ako 110 miliónoch spoločností a informácie členských štátov, týkajúce sa implementácie EŠIF. Na tomto základe je systém schopný definovať a zobrazovať vzájomné vzťahy spoločností a prepojených osôb, ktoré majú vzťah k sledovaným entitám (projekt, zmluva, žiadateľ, dodávateľ).

Audit - súhrn nezávislých, objektívnych, overovacích, hodnotiacich, uisťovacích a konzultačných činností zameraných na zdokonaľovanie riadiacich a kontrolných procesov so zohľadnením medzinárodne uznávaných audítorských štandardov.

Banka - je finančná inštitúcia, ktorá prijíma vklady a poskytuje úvery. Okrem toho vykonáva ďalšie činnosti. Na výkon všetkých týchto činností má Národnou bankou Slovenska udelené bankové povolenie.

Bankomat (ATM - Automatic Teller Machine) - je zariadenie umožňujúce platobnou kartou vybrať hotovosť. V niektorých bankomatoch však možno aj vkladať hotovosť, uskutočňovať prevod alebo vykonávať platby (napr. dobíjanie kreditu k predplateným kartám mobilného telefónu). Na všetky tieto operácie je nevyhnutné použiť platobnú kartu (debetnú alebo kreditnú) spolu s PIN číslom (pozri pojem PIN) alebo aplikáciu v mobilnom telefóne.

Bankový ombudsman - je nezávislý orgán zriadený Slovenskou bankovou asociáciou. Jeho úlohou je monitorovanie a vyhodnocovanie podnetov spotrebiteľov a mimosúdne riešenie sporov medzi bankami a ich klientmi. Služby bankového ombudsmana sú pre klienta bezplatné.

Bankový prevod - je najčastejšia forma presunu peňazí medzi dvoma účtami. Ide o formu bezhotovostného platobného styku, ktorý uskutoční banka na základe príkazu osoby oprávnenej nakladať s účtom. Osoba oprávnená nakladať s účtom môže vykonať bankový prevod prevodným príkazom na úhradu alebo na inkaso, prostredníctvom platobnej karty alebo iného platobného prostriedku.

Druhy príkazov sú: jednorazový príkaz na úhradu, hromadný príkaz na úhradu alebo inkaso, trvalý príkaz na úhradu alebo inkaso.

Bankrot - neschopnosť dlžníka splácať záväzky, úpadok. Je to aj spôsob ochrany dlžníka pred veriteľmi pri neschopnosti splácať záväzky.

Bezúročné obdobie - je v prípade kreditnej karty doba, počas ktorej klient neplatí banke úroky z čerpaného úveru. Obvykle je toto obdobie stanovené na 30 až 50 dní.

Bežný účet - je bankový produkt, prostredníctvom ktorého môže klient vykonávať každodenné bankové operácie. Medzi základné operácie patrí vklad, výber a prevod peňazí na iný účet. Štandardnými službami spojenými s bežným účtom sú trvalé príkazy a inkasá. Za vedenie bežného účtu si obvyčajne banka účtuje poplatok.

Bohatstvo - pojem bohatstva je historicky a miestne relatívnou kategóriou, môže to byť stav spoločensky nadpriemerného uspokojovania potrieb alebo súhrn hmotných a nehmotných statkov, v ktorých je nahromadená zhmotnená ľudská práca.

Bonita - úverová spôsobilosť klienta (schopnosť splácať úver)

Bonus - nárok poisteného na zľavu z poistného v dôsledku bezškodového priebehu poistenia.

Cash advance - je doplnková služba k platobným kartám a slúži na výber hotovosti v domácej alebo tiež cudzej mene. Umožňuje vybrať hotovosť prostredníctvom platobnej karty na pobočke banky alebo v zmenárni.

Cash back - je spôsob získania hotovosti prostredníctvom platobnej karty pomocou platobného terminálu (POS – pozri pojem Platobný terminál). Na výber hotovosti kartou sa väčšinou používa bankomat. Klient si však v niektorých krajinách môže vybrať hotovosť v obmedzenej výške u obchodníka, najčastejšie vo veľkých obchodných reťazcoch, ktoré prevádzkujú platobný terminál.

Cenník, sadzobník poplatkov - dokument, v ktorom sú uvedené poplatky za produkty a služby finančnej inštitúcie.

Cenný papier - peniazmi ocenené právo na majetkové plnenie alebo majetkový nárok vlastníka cenného papiera voči emitentovi, t. j. tomu, kto cenný papier emitoval (vydal). Na druhej strane predstavuje dlh alebo majetkovú povinnosť emitenta cenného papiera voči vlastníkovi cenného papiera. Môže mať podobu listiny (listinný cenný papier) alebo zápisu na účte (zaknihovaný, t. j. dematerializovaný cenný papier).

Číslo bankového účtu - je jedinečná kombinácia písmen, číslíc a symbolov, určená na identifikáciu bankového účtu. V slovenských podmienkach sa skladá z troch častí:

predčíslie účtu (maximálne 6-miestne číslo), základné číslo účtu (maximálne 10-miestne číslo), identifikačného kódu banky (presne 4-miestne číslo). Predčíslie nemusí byť súčasťou čísla bankového účtu. Popísaná skladba čísla účtu je starý formát účtu, ktorý sa od 1.2.2014 zmenil na IBAN v súvislosti s prechodom na systém SEPA.

Čistá mzda (netto) - ak od hrubej mzdy odpočítame poistné na zdravotné a sociálne poistenie, prípadne dôchodkové sporenie, dostaneme čistú mzdu.

Čistý majetok - meradlo finančného stavu osoby v danom čase, zodpovedajúce tomu, čo osoba vlastní (majetok), mínus to, čo osoba dlhuje (záväzky).

Daň – je platba fyzických alebo právnických osôb určená zákonom, ktorú vyberá štát a orgány miestnej samosprávy v prospech štátneho rozpočtu a verejných rozpočtov na úhradu verejných výdavkov vo vopred určenej výške a s presne určeným termínom splatnosti. Dane delíme na priame, nepriame a clá.

Darcovstvo – je poskytnutie daru. Dar je súhrn hmotných a nehmotných statkov, ktoré darca dáva a obdarovaný prijíma. Nemusí ísť nevyhnutne o finančný dar, ale napríklad aj o ideu, poznatok alebo výrobok. Proces darovania upravuje darovacia zmluva, pričom darca nevyžaduje od obdarovaného žiadne priame protiplnenie.

Debetná karta - umožňuje okamžitý prístup k vlastným peniazom na bežnom účte. Debetná platobná karta môže byť vydaná len k bežnému účtu, nemôže teda existovať bez bežného účtu. Pri platbe debetnou kartou v obchode alebo pri výbere z bankomatu používa klient banky vždy iba vlastné peniaze. Najviac môže vybrať peniaze do výšky disponibilného zostatku.

Dedič - osoba, ktorá je spôsobilá nadobudnúť majetok smrťou poručiteľa na základe zákona alebo závetu, alebo oboch týchto dôvodov.

Devíza - je pohľadávka znejúca na cudziu menu v bezhotovostnej podobe. Ide napríklad o peňažné prostriedky v cudzej mene, ktoré sú uložené na účet v banke.

Devízový kurz - je výmenný pomer dvoch mien v prípade bezhotovostných operácií (napr. pri platbe kartou v zahraničí sa prevod na domácu menu — euro prepočítava devízovým kurzom). Devízový kurz sa líši od valutového kurzu.

Devízový účet - je bežný účet vedený v inej mene, ako je domáca mena. Účet vedený v inej mene má obvykle aj iné úročenie.

Disponibilný zostatok - suma peňazí na bežnom účte, ktorou môže klient disponovať, teda ktorú môže použiť na výbery, vklady a prevody. Disponibilný zostatok zahŕňa aj povolené prečerpanie na účte — povolený debet.

Diverzifikácia rizika - stratégia zameraná na rozloženie (rozptýlenie) rizika výberom širokého portfólia investícií.

Dividenda - podiel akcionára na zisku spoločnosti, vyplývajúci z vlastníctva akcie spoločnosti. Na vyplatenie dividend nie je právny nárok, podlieha kolektívnemu schváleniu na valnom zhromaždení akcionárov. Môže byť vyplácaná vo forme peňažnej hotovosti alebo aj formou nových akcií. Vyjadruje sa buď pevnou sumou, alebo v percentách z menovitej hodnoty akcie.

Dlh - je povinnosť dlžníka niečo plniť veriteľovi, druhému účastníkovi záväzkového právneho vzťahu. Z platného záväzku je dlžník povinný niečo dať, konať, niečoho sa zdržať alebo niečo strpieť a veriteľ je oprávnený to od neho požadovať.

Dlhodobý úver - účelová pôžička splatná spolu s úrokom a všetkými ostatnými príslušnými poplatkami k špecifickému dátumu spravidla o viac ako 5 rokov. Ako príklad by sme mohli spomenúť väčšinu hypotekárnych úverov.

Dlhopis - cenný papier vydávaný dlžníkom (emitentom), ktorým môže byť štát, banka, podnik, mesto, alebo aj fyzická osoba, ktorá je zapísaná v obchodnom registri. Dlžník (emitent) sa zaväzuje splácať dlžnú sumu a vyplácať výnosy z nej k určitému dátumu. Dlhopis sa označuje aj pojmom obligácia (napr. komunálne obligácie, zamestnanecké obligácie).

Dlžník - z platného záväzku je dlžník povinný niečo dať, konať, niečoho sa zdržať alebo niečo trpieť a veriteľ je oprávnený to od neho požadovať.

EDES - Okrem nástroja ARACHNE sú RO povinné využívať Systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES), ktorý slúži na vylúčenie hospodárskych subjektov, ktoré sa nachádzajú v niektorej zo situácií vyžadujúcich vylúčenie z možnosti prijímať akékoľvek finančné prostriedky z rozpočtu Európskej únie uvedených v článku 106 ods. 1 nariadenia č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách.

Ekonomická samostatnosť — podnikateľ rozhoduje sám o skutočnostiach, ktoré sa bezprostredne týkajú podniku. Štát nezasahuje priamo do činnosti podniku. Jeho úlohou je určiť všeobecné pravidlá podnikania a vytvárať podmienky pre podnikanie.

Elektronické bankovníctvo – je jeden z najmodernejších bankových produktov, ktorý umožňuje klientom banky uskutočňovať určité druhy bankových operácií priamo zo svojho počítača bez toho, aby klient musel navštíviť banku, pričom máte svoje finančné prostriedky 24 hodín denne k dispozícii.

Elektronický prevod prostriedkov – bezhotovostný prevod peňazí z jedného účtu na iný bez fyzického prenesenia hotovosti.

Embosovaná platobná karta - je karta, na ktorej povrchu je vystupujúce (reliéfne) písmo s identifikačnými údajmi majiteľa účtu, ako sú meno držiteľa, číslo karty a dátum platnosti karty. Embosovanou platobnou kartou je možné platiť u obchodníkov v zariadeniach (tzv. imprinter), ktoré nie sú on-line spojené so zúčtovacím centrom ako platobný terminál (pozri POS).

ePay - po kliknutí, na ikonu e-Pay sa zobrazí už vyplnený platobný príkaz, ktorý stačí iba schváliť. Táto služba umožňuje kupujúcemu platiť prostredníctvom služby Internet Banking. Tovar si môžete objednať a zaplatiť z pohodlia Vášho domova. Výhodou tejto platby je rýchlosť a jednoduchosť spracovania transakcie. Po zadaní platby sa peniaze z účtu poukazujú na účet obchodníka. Nemusíte si už dávať zasielať tovar na dobierku.

EŠIF - Európske štrukturálne a investičné fondy. Pozostávajú z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Európskeho sociálneho fondu (ESF), Kohézneho fondu (KF), Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF).

Etika - súbor morálnych zásad alebo presvedčení, ktorým jednotlivec podriaďuje svoje konanie.

Etický kódex finančných inštitúcií - súbor pravidiel na ochranu klientov finančných inštitúcií, ktoré sa tieto zaviazali dodržiavať.

Etický kódex bánk v oblasti ochrany spotrebiteľa - je súbor pravidiel na ochranu klienta bankových inštitúcií, ktorým sa riadia všetky členské banky Slovenskej bankovej asociácie. Kódex okrem iného zavádza aj inštitút bankového ombudsmana, ktorý rieši prípadné spory medzi klientom a bankou.

EURIBOR - Euro Inter Bank Offered Rate je medzibanková referenčná sadzba v rámci európskej ekonomickej a menovej únie, ktorá bola zavedená v roku 1999, za ktorú sú eurotermínové vklady ponúkané jednou bankou inej banke na medzibankovom trhu. Na výpočet a zverejňovanie Euriboru bola zvolená spoločnosť Reuters.

Existenčné minimum, životné minimum - úroveň zabezpečujúca najnutnejšie základné životné podmienky. Podľa Čl. 39 ods. 2 Ústavy SR každý, kto je hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok. Základné životné podmienky sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.

Finančná gramotnosť - schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom osvojiť si zodpovedné celoživotné finančné správanie.

Finančné ciele - výsledky snaženia jedinca, prostredníctvom ktorých dosiahne žiadané ekonomické uspokojenie.

Finančné plánovanie – proces, ktorý zahŕňa tvorbu finančných cieľov podniku, opatrenia a činnosti na ich dosiahnutie. Výsledkom je finančný plán. Z časového hľadiska rozlišujeme dlhodobý (strategický) a krátkodobý (ročný) finančný plán a rozpočty.

Finančné záujmy Európskej únie - zahŕňajú príjmy, výdavky a majetok v rámci rozpočtu Európskej únie, rozpočtov inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr, ako aj rozpočtov, ktoré tieto subjekty riadia a monitorujú

Finančný agent - osoba, ktorej činnosť spočíva v ponuke finančných produktov a v sprostredkovaní finančných produktov v prospech jednej alebo viacerých finančných inštitúcií. Finančný agent musí byť zapísaný v registri, ktorý vedie Národná banka Slovenska.

Finančný plán - dokument, ktorý identifikuje finančné ciele a potreby jednotlivca, očakávané budúce príjmy, úspory, investície, poistenie a činnosti zamerané na zvládanie dlhov; v typickom prípade obsahuje aj prehľad o čistom majetku fyzickej alebo právnickej osoby.

Finančný poradca - osoba poskytujúca klientovi konzultačnú a poradenskú činnosť na základe nestrannej analýzy širšieho počtu produktov, dostupných na finančnom trhu. Finančný poradca musí mať na vykonávanie činnosti povolenie udelené Národnou bankou Slovenska.

Finančný trh - systém trhových vzťahov, finančných inštitúcií, nástrojov a operácií, ktoré sprostredkujú pohyb dočasne voľných peňažných prostriedkov medzi jeho účastníkmi (veriteľmi a dlžníkmi).

Firemná filantropia - považuje sa za jednu z moderných foriem darčovstva, snaží sa riešiť problémy spoločnosti podporou vzdelávania, inovácií a rozvoja schopností ľudí s cieľom ich sebestačnosti.

Fixná úroková sadzba - fixná úroková sadzba je úroková sadzba pri úveroch, ktorá sa počas doby fixácie nemení. Obdobie fixácie vzniká na základe dohody medzi klientom a bankou. Fixná úroková miera sa najčastejšie používa pri hypotékach. Doba fixácie býva zvyčajne od 1 do 10 rokov.

Fond ochrany vkladov - je zo zákona poverený zabezpečovaním a výkonom činností, súvisiacich s ochranou vkladov fyzických osôb a zákonom vymedzených právnických osôb, uložených v bankách a pobočkách zahraničných bánk, ktoré sú účastníkmi systému ochrany vkladov v Slovenskej republike, a to sú najmä:

- sústreďovanie finančných príspevkov od bánk a pobočiek zahraničných bánk do Fondu ochrany vkladov a nakladanie s týmito finančnými príspevkami a
- poskytovanie náhrad za nedostupné vklady v bankách a v pobočkách zahraničných bánk, v rozsahu a za podmienok ustanovených zákonom o ochrane vkladov a všeobecnými podmienkami vyplácania náhrad za zákonom chránené nedostupné bankové vklady.

V súčasnosti sú vklady v bankách v SR a v ďalších krajinách EÚ chránené jednotne do výšky 100 000 eur, preto nie je účastníkom systému ochrany vkladov v Slovenskej republike žiadna pobočka zahraničnej banky, keďže by mala spadať pod systém ochrany vkladov v krajine, kde má príslušná zahraničná banka sídlo.“

Formy úplatkov – úplatkom môže byť vec hnutel'ná (napr. peniaze, auto, šperk) alebo vec nehnuteľná (napr. pozemok, byt, nebytový priestor); plnenie majetkovej povahy (napr. oprava domu, prenájom bytu za zvýhodnenú cenu); plnenie nemajetkovej povahy (napr. prednostné vybavenie pasu alebo vodičského preukazu).

Fyzické osoby – ľudia ako prirodzení nositelia práv a povinností. Spôsobilosť podnikat' nadobúdajú dovŕšením 18 rokov.

Garančný fond investícií - fond slúžiaci na výplatu náhrad za nedostupný klientsky majetok: prijatým obchodníkom s cennými papiermi alebo zahraničným obchodníkom s cennými papiermi, správcovskou spoločnosťou alebo zahraničnou správcovskou spoločnosťou na vykonanie investičnej služby. V súhrne však jednému klientovi alebo inej oprávnenej osobe patrí náhrada z fondu najviac vo výške 50 000 eur.

GSM banking – je bankovníctvo uskutočňované prostredníctvom mobilného telefónu. Banka do telefónu nahrá vlastnú bankovú aplikáciu, ktorá sa zobrazí v menu telefónu. Prístup k tejto aplikácii je chránený bankovým PIN, ktorý sa nazýva BPIN. Následne stačí listovať v menu aplikácie a vybrať niektorú zo základných služieb. Informácie o vami vybranej službe získate formou textovej správy na mobilný telefón, alebo formou e-mailu do e-mailovej schránky, ktorá je predtým definovaná. Všetky dáta sú šifrované a každý mobilný telefón je vybavený bezpečnostným čipom, ktorý v kombinácii s PIN kódom jednoznačne klienta identifikuje. Bezpečnosť je zaručená aj viacerými prístupovými heslami.

Hodnoty, rebríček hodnôt - presvedčenie jednotlivca o tom, čo je dôležité, uznávané a hodnotné. Toto presvedčenie často ovplyvňuje rozhodnutia jednotlivca.

Home banking - komunikácia klienta s bankou prebieha pomocou internetu. Na počítači, ktorý je pripojený na internet, musí byť nainštalovaný software dodaný bankou. Je bezpečnejšia ako internet banking, keďže spravujete svoj bankový účet cez Váš osobný počítač. Nevýhoda je v tom, že je potrebné inštalovať software, potrebný na pripojenie sa na Váš bankový účet a navyše nemáte k svojmu účtu pohodlný prístup z ľubovoľného miesta.

Hrubá mzda (brutto) - je mzda pred odpočítaním daní, zdravotného a sociálneho poistenia a ďalších povinných a dobrovoľných zrážok.

Hypotéka - je dlhodobý úver, ktorého účelom je nadobudnutie, výstavba alebo rekonštrukcia nehnuteľnosti. Podmienkou jeho poskytnutia je zriadenie záložného práva na nehnuteľnosť v prospech banky. Pod hypotékou sa môže rozumieť hypotekárny úver v zmysle zákona o bankách alebo iný úver zaručený nehnuteľnosťou. Takýto úver, na rozdiel od hypotekárneho úveru, môže byť poskytnutý aj do výšky 100 a viac percent hodnoty založenej nehnuteľnosti. Klient si však v tomto prípade nemôže uplatniť nárok na štátnu podporu.

Hypotekárny úver - je úver s lehotou splatnosti najmenej 4 roky a najviac 30 rokov. Je zabezpečený záložným právom k tuzemskej nehnuteľnosti, financovaný prostredníctvom vydávania a predaja hypotekárnych záložných listov hypotekárnou bankou, ktoré poskytuje hypotekárna banka na zákonom stanovené účely. Môže byť poskytnutý maximálne do výšky 70 % hodnoty založenej nehnuteľnosti. Klient si v prípade hypotekárneho úveru môže uplatniť nárok na štátnu podporu, ak ju štát poskytuje.

Charge karta - je druh úverového produktu naviazaného na platobnú kartu. Držiteľ takejto karty vykonáva, podobne ako pri kreditnej karte, počas daného obdobia, zvyčajne 1 mesiaca,

transakcie maximálne do výšky schváleného úverového limitu. Na konci obdobia však musí na rozdiel od kreditnej karty uhradiť celý dlh a nemá možnosť splatiť dlh splátkami v neskorších obdobiach.

Chudoba, hmotná núdza - v Slovenskej republike pojem chudoba nie je legislatívne definovaným pojmom. Za jeho synonymum možno považovať pojem hmotná núdza. Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum, ustanovené osobitným predpisom (zákon o životnom minime) a občan a fyzické osoby, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením. S chudobou súvisia aj všeobecné pojmy: sociálne minimum a existenčné minimum, ktoré nie sú oficiálne zadefinované a ani legislatívne upravené.

IBAN (International Bank Account Number) - medzinárodné číslo bankového účtu, používané pri zahraničných transakciách v rámci EÚ, ktoré má rovnakú štruktúru vo všetkých krajinách únie. Prvé dva znaky sú vždy povinné alfabetické a predstavujú kód krajiny. Ďalšie dva znaky sú povinné numerické a predstavujú kontrolné číslice a posledná časť môže obsahovať maximálne do 30 znakov rôzneho charakteru.

Imprinter – (niekedy nazývaný aj žehlička), je mechanické zariadenie, ktoré sníma z embosovanej platobnej karty vytlačené (tzn. embosované) údaje, ktorými sú číslo karty, doba jej platnosti a meno majiteľa karty. Tieto údaje sa následnej objavia na doklade o platení, ktorá sa vytlačí a zákazník (majiteľ karty) ju podpíše. Prostriedky nie sú z účtu klientovi odúčtované okamžite, ale až po doručení dokumentácie (dokladu o predaji) o vykonanej transakcii obchodníkom svojej banke. Dnes sa už používajú výnimočne.

Impulzívne kupovanie - kupovanie tovarov alebo služieb bez predchádzajúceho zváženia potrieb, cieľov alebo dôsledkov.

Indexácia - spôsob zachovania reálnej hodnoty poistného plnenia, ktorý je dohodnutý v poistnej zmluve, formou zvyšovania poistnej sumy a poistného v dôsledku existujúcej inflácie.

Inflácia – dochádza k všeobecnému rastu cien tovarov a služieb, nielen k rastu cien jednotlivých položiek. To znamená, že za jedno euro sa toho dá kúpiť menej ako v minulosti, resp. euro má menšiu hodnotu ako kedysi. Znehodnotenie peňazí, ktorého najčastejším prejavom je celkové zvýšenie cenovej hladiny tovarov a služieb v ekonomike. Opakom je menej bežná deflácia. Rast obeživa v miere presahujúcej množstvo tovaru a služieb na trhu. Výpočet inflácie spotrebiteľských cien v eurozóne uskutočňuje každý mesiac Eurostat. Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (Harmonised Index of Consumer Prices – HICP) pokrýva v priemere 700 tovarov a služieb.

Inkaso, príkaz na inkaso - je spôsob pravidelnej úhrady za služby, ako sú elektrina, nájomné, plyn, telefón, ktorý sa používa v prípadoch, ak uhrádzaná suma nie je rovnaká. Na vytvorenie inkasného spôsobu platenia je nevyhnutné, aby klient, ktorý je majiteľom účtu, dal svojej banke písomný súhlas na prevod prostriedkov zo svojho účtu, v prospech účtu príjemcu. Ide teda o druh (prevodného) príkazu, ktorý vykonáva banka na pokyn príjemcu, z účtu klienta.

Investovanie - činnosť, zameraná na rozloženie (umiestnenie) voľného kapitálu, s cieľom jeho zhodnotenia. Najčastejšie ide o nákup cenných papierov, ako sú akcie, dlhopisy,

podielové listy a nehnuteľnosti, za účelom dosiahnutia zisku po istom čase. S investovaním je spojené riziko straty, preto je potrebné analyzovať a rozložiť riziko (minimalizovať ho), vyhodnotiť výšku možného výnosu (investičná stratégia) a stanoviť trvanie investície (investičný horizont).

Istina - je požičaná suma peňazí, z ktorej banka počíta výšku úrokov, a ktorá sa splácaním znižuje.

Jednoduchá spoločnosť na akcie (j. s. a.) je spoločnosť so základným imanom 1 Euro. Je to kapitálová obchodná spoločnosť, v ktorej sa miešajú prvky spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti.

Jednoduchý úrok - úrok, počítaný periodicky výlučne z istiny úveru alebo z istiny investície, bez zahrnutia predchádzajúcich získaných úrokov.

Kapitálová strata - peňažná strata, ktorá vznikne, keď predajná cena majetku klesne pod pôvodnú kúpnu cenu majetku.

Kapitálový výnos - príjem, ktorý sa dosiahne, keď predajná cena majetku presiahne jeho pôvodnú kúpnu cenu.

Kariéra - predstavuje, v širšom zmysle slova, spôsob života a sociálne prostredie, v ktorom trávime väčšinu času dňa, a ktoré sa úzko prelínajú s naším osobným životom. Preto je naplánovanie „správnej“ kariéry pre každého z nás zásadným krokom na dosiahnutie pocitu spokojnosti a kľúčom na dosiahnutie očakávaných životných štandardov.

Karty s uloženou hodnotou - predplatené plastové karty, ktoré umožňujú nákup do výšky predplateného limitu. Po jeho vyčerpaní sa karta zničí alebo ak je "dobíjateľná", je možné jej limit opätovne doplniť z účtu.

Korupcia – vo všeobecnosti možno korupciu zdefinovať ako konflikt medzi verejným a súkromným záujmom, ktorý sa prejavuje **zneužitím postavenia alebo funkcie v politike, verejnej správe alebo hospodárstve k osobnému prospechu**. Typickým znakom korupcie je konanie v tajnosti v rozpore s dobrými mravmi, medzi dvomi alebo viacerými stranami, často spojené s nátlakom na jednu stranu. *Slovenské trestné právo* pojem korupcia spája s trestnými činmi prijímania úplatku, podplácania, nepriamej korupcie, volebnej korupcie a športovej korupcie. Vo svete sa pod týmto pojmom často vnímajú aj iné formy napríklad zneužitie právomoci verejného činiteľa ale i lobing (vplyvy súkromného sektora na verejné inštitúcie), nepotizmus (rodinkárstvo) a klientelizmus (distribúcia statkov a služieb na základe osobných, priateľských, resp. iných spriazneností).

Krádež identity - je vydávanie sa za inú osobu používaním jej mena, čísla kreditnej alebo debetnej karty, čísla sociálneho zabezpečenia alebo iných osobných informácií za účelom spáchania podvodu.

Kreditná karta - je úverový produkt, ktorý umožňuje klientovi čerpať úver, do bankou schválenej výšky úverového limitu. Kreditná karta umožňuje, podobne ako debetná platobná karta, uskutočňovať platby a výbery hotovosti. Na rozdiel od debetnej platobnej karty, klient nemusí mať v banke bežný účet. Majiteľ kreditnej karty môže čerpať úver počas istého obdobia (väčšinou 30 až 50 dní) bezúročne. Po uplynutí bezúročného obdobia musí klient zaplatiť minimálnu splátku (od 5 do 10 % z vyčerpanej sumy) a zostatok úverového limitu môže použiť v ďalšom období.

Krivé obvinenie, krivá výpoveď, krivá prisaha – tzv. iné formy rušenia činnosti orgánov verejnej moci súvisia podľa § 345 a § 346 Trestného zákona s povinnosťou oznamovať korupciu, resp. s trestnoprávnou zodpovednosťou za neoznámenie trestného činu.

Lehota splatnosti úveru - je doba, počas ktorej dlžník spláca úver formou pravidelných splátok. Od lehoty splatnosti je závislá výška splátky. Dlhšia lehota splatnosti znižuje pravidelné splátky, vďaka čomu sa zvyšuje dostupnosť úveru, ale zároveň rastie celková cena úveru.

LIBOR – London Inter Bank Offered Rate je medzibanková referenčná sadzba, ktorá bola zavedená na londýnskom medzibankovom trhu. Je to teda sadzba za ktorú si banky navzájom požičiavajú voľné krátkodobé zdroje. LIBOR je referenčná úroková sadzba na GBP, USD a iné euromeny kótovaná každý pracovný deň v Londýne o 11. 00 hod. miestneho času.

Likvidita - je schopnosť uhrádzať svoje záväzky. Vlastnosť aktíva/majetku, ktorá umožňuje vymeniť ho za hotovosť bez straty hodnoty.

Lobing (z anglického lobbying) – v užšom zmysle proces ovplyvňovania zákonodarcov, ministrov a iných štátnych úradníkov, prípadne hospodárskych subjektov, záujmovými/nátlakovými skupinami presadzujúcimi spoločný záujem (tzv. loby) s cieľom dosiahnuť nejaké rozhodnutie/čin, v širšom zmysle boj/propagovanie práv určitej skupiny vôbec. Príslušný systém opierajúci sa o lobovanie resp. úsilie o (stále) lobovanie resp. stav (stáleho) lobovania sa nazýva lobizmus (staršie lobbizmus).

Mailbanking - využíva komunikáciu medzi bankou a klientom prostredníctvom internetu. Cieľom je poskytnúť rýchle informácie o operáciách vykonaných na účte v elektronickej forme. Na používanie je potrebné v banke uzavrieť zmluvu o využívaní príslušných služieb a uviesť e-mailovú adresu, na ktorú majú byť správy doručované. Princíp služby spočíva vtom, že banka posiela informácie priamo na e-mailovú adresu klienta. Na zaručenie bezpečnosti prenášaných správ sa používa niekoľko spôsobov v závislosti od požiadaviek klienta. Banky poskytujú uvedenú službu väčšinou bezplatne.

Majetok - predstavuje hmotné i nehmotné prostriedky, ktoré vlastní fyzická osoba alebo právnická osoba a prinášajú jej ekonomický úžitok. Z časového hľadiska môže ísť o dlhodobý majetok alebo krátkodobý majetok.

Malus - postih poisteného z dôvodu nepriaznivého škodového priebehu poistenia. Malus sa zvyčajne uskutočňuje formou prirážky na poistnom od poistného obdobia, nasledujúceho po vzniku poistnej udalosti.

Medziúver - je špecifický úverový produkt, poskytovaný len stavebnými sporiteľňami, ktorý slúži na preklopenie časového obdobia do pridelenia cieľovej sumy, uvedenej v zmluve o stavebnom sporení.

Miera výnosnosti - ročné výnosy investície, vyjadrené v percentách investovanej sumy; tiež známe ako výnos. Príklad: Ročná dividendá vo výške 3 eur vydelená cenou akcie 34 eur = 0,088; čo predstavuje mieru výnosnosti 8,8 %.

Mimoriadna splatnosť úveru - nastáva v prípade, ak klient jednostranne porušil podmienky, za ktorých mu bol poskytnutý úver. V takomto prípade je klient povinný banke splatiť úver, v termíne stanovenom bankou, v celej výške. Podmienky vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru sú stanovené v zmluve o poskytnutí úveru a v obchodných podmienkach. Najčastejším

dôvodom na mimoriadnu splatnosť úveru je meškanie so splátkami úveru, použitie úveru na iný účel, ako bol v zmluve stanovený, a poskytnutie nepravdivých údajov banke.

Mzda - cena práce, obvykle počítaná podľa mzdovej tarify alebo mzdovej sadzby. Vypláca sa v dohodnutých termínoch, spravidla mesačne.

Náhrada škody - odškodnenie za určitú utrpenú ujmu. Poskytuje sa v peniazoch alebo ako vecné plnenie.

Nájomná zmluva - zmluva, ktorou prenajímateľ prenecháva za nájomné nájomcovi vec, aby ju dočasne (v dojednanej dobe) užíval alebo z nej bral aj úžitky.

Náklady obetovanej príležitosti - hodnota možných alternatív, ktorých sa osoba vzdá pri výbere jednej na úkor inej, tiež nazývaná alternatívne náklady.

Nákup na splátky - plán zakúpenia výrobku s malou alebo nulovou akontáciou, jeho prenatatím až do doby vyplatenia poslednej splátky. V momente vyplatenia poslednej splátky celá vyplatená suma prevyšuje kúpnu cenu výrobku.

Národná stratégia ochrany finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike - je strategický dokument schválený uznesením vlády SR č. 547 z 27. júna 2007, ktorého cieľom je zabezpečiť plnenie povinností, ktoré Slovenskej republike (ďalej len „SR“) vyplývajú z článku 325 Zmluvy o fungovaní EÚ, a to prijímanie potrebných opatrení s cieľom zabezpečiť finančným záujmom Európskej únie rovnako dôslednú ochranu, akú SR poskytuje svojim vlastným finančným záujmom.

Negatívne dopady korupcie – korupcia ako patologický jav spoločnosti ohrozuje právny štát, demokraciu a ľudské práva, podkopáva dobrú vládu, slušnosť a sociálnu spravodlivosť. Ekonomicky je nákladná, má za následok zvyšovanie cien, štátneho dlhu, znižovanie kvality tovarov, neefektívnosť trhu. Korupcia celkovo vedie k morálnemu, kultúrnemu a hospodárskemu úpadku krajiny, je prekážkou rozvoja, bráni rovnosti šancí a spôsobuje anarchiu a spoločenský rozvrat. Korupcia predstavuje problém právny, sociologický, ekonomický, politologický, preto musí byť vnímaná širokospektrálne a spoločnosť musí vytvárať kultúru odmietania korupcie.

Neoznámenie trestného činu korupcie – je trestný čin v zmysle Trestného zákona. **Povinnosť** oznamovať korupciu je uložená v ustanovení **§ 340 Trestného zákona**, ktorý upravuje trestnú zodpovednosť za neoznámenie trestného činu. Podmienkou je, aby sa osoba hodnoverným spôsobom dozvedela o tom, že bol spáchaný niektorý z trestných činov korupcie.

Nepĺnenie - nesplnenie finančných záväzkov alebo porušenie zmluvy.

Nepovolené prečerpanie - ak klient minie viac peňazí, ako je jeho stav na bežnom účte a s bankou nemá dohodu o poskytnutí kontokorentného úveru (povolené prečerpanie „povolený debet“), nastane nepovolené prečerpanie. Klient z prečerpanej sumy platí výrazne vyšší úrok, ako je to v prípade povoleného prečerpania alebo kreditnej karty.

Nepriama korupcia – (§ 336 Trestného zákona) je založená na prijímaní úplatku osobou, ktorá má ďalej svojim vplyvom pôsobiť na iného, aby ten poskytol podplácajúcej osobe určité výhody, spočívajúce v porušení svojich povinností vyplývajúcich zo zamestnania, povolania, funkcie alebo postavenia alebo na podplácaní takejto, na iného pôsobiacej osoby.

Neprekazenie trestného činu korupcie - je trestný čin v zmysle Trestného zákona. Ustanovenie § 341 Trestného zákona ukladá povinnosť prekaziť spáchanie alebo dokončenie trestného činu korupcie osobne alebo prostredníctvom inej spôsobilej osoby alebo príslušného orgánu, ak sa osoba hodnoverným spôsobom dozvedela, že iný pripravuje alebo pácha trestný čin korupcie. Prekaziť trestný čin korupcie možno aj jeho včasným oznámením polícii a prokuratúre.

Nezrovnalosť – je akékoľvek porušenie ustanovenia práva spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vybraných priamo v mene spoločenstiev alebo neoprávnenou výdajovou položkou“ (Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/1995).

Definícia nezrovnalosti podľa nariadenia 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006: Nezrovnalosť je akékoľvek porušenie práva Únie alebo vnútroštátneho práva týkajúceho sa jeho uplatňovania, vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, ktorý sa zúčastňuje na vykonávaní EŠIF, dôsledkom čoho je alebo by bol negatívny dopad na rozpočet Únie zaťažením všeobecného rozpočtu neoprávneným výdavkom.

Neživotné poistenie - je samostatný druh poistenia, ktorý zahŕňa poistenie úrazu, poistenie choroby, hnutelných a nehnuteľných vecí proti rôznym rizikám, poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú inej osobe, poistenie úveru, kaucie a rôznych finančných strát, poistenie právnej ochrany, asistenčné služby a pod.

Nominálna úroková miera - je bežná úroková miera, uvedená v zmluve alebo v úrokovom lístku banky, ktorá však na rozdiel od reálnej úrokovej miery neodráža vplyv očakávanej inflácie.

Núdzový fond - peniaze, vyčlenené na neočakávané výdavky alebo na živobytie, v prípade straty zamestnania.

Obchodné podmienky, všeobecné obchodné podmienky - sú dokumentom, ktorý upravuje všetky vzťahy medzi klientom a poskytovateľom finančnej služby a sú spravidla súčasťou zmluvy o finančných službách. Súčasťou obchodných podmienok sú napríklad: definície pojmov, spôsob zriadenia, vedenia, zrušenia bežného účtu, spôsob vykonávania platobného styku, spôsob spoplatňovania poskytovaných služieb, spôsob informovania klienta o zmenách a podobne.

Obchodné imanie – súbor obchodného majetku a záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním podľa Obchodného zákonníka.

Obchodné meno – obchodný názov, ktorým sa podnikateľ odlišuje od ostatných podnikateľov a pod ktorým vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti.

Obchodné spoločnosti – právnické osoby, ktoré sú založené za účelom spoločného

podnikania alebo podnikania vo väčšom rozsahu. Zakladateľmi obchodných spoločností môžu byť fyzické alebo právnické osoby, ktoré potom vystupujú ako spoločníci. Formy obchodných spoločností sú osobné (verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť) a kapitálové (spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť).

Obchodný plán - pomáha zamerať sa na svoje obchodné ciele, analyzuje ich, vyjasňuje si štruktúru a aktivity manažmentu na vymedzený časový úsek dopredu. Vytvára kritériá, meradlo úspechu, či neúspechu. Je to ideálny dokument na potvrdenie serióznosti spoločnosti a je podmienkou strednodobého až dlhodobého plánovania.

Obchodný register – verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú zákonom ustanovené údaje týkajúce sa podnikateľov. Vedie ho registrový súd ustanovený zákonom (www.orsr.sk).

Obligácia - (pozri pojem Dlhopis)

Odbor Centrálny kontaktný útvar pre OLAF (OCKÚ OLAF) – na účely plnenia záväzkov vyplývajúcich z článku 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vláda Slovenskej republiky (SR) poverila funkciou koordinačného útvaru pre boj proti podvodom odbor Centrálny kontaktný útvar pre OLAF, ktorý je organizačným útvarom sekcie kontroly Úradu vlády SR. Úlohou OCKÚ OLAF je koordinovať legislatívne, administratívne a operatívne činnosti a na tento účel úzko spolupracovať s orgánmi a inštitúciami SR zapojenými do systému tejto ochrany – do siete AFCOS („partneri siete AFCOS“). V rámci tejto úlohy OCKÚ OLAF prijíma od partnerov siete AFCOS návrhy na začatie diskusie o zmenách a doplneniach právnych predpisov a o administratívnych a operatívnych činnostiach, ktoré pomáhajú zabezpečiť ochranu finančných záujmov EÚ v Slovenskej republike. Tieto návrhy predložené partnermi siete AFCOS posudzuje Riadiaci výbor.

Oddĺženie – zákonom upravený proces, ktorým sa fyzická osoba podnikateľ alebo fyzická osoba nepodnikateľ môže zbaviť svojich dlhov. Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii pod týmto pojmom rozumie oddĺženie konkurzom alebo splátkovým kalendárom. Podstatou je, aby sa fyzická osoba zbavila dlhov, ktoré nie je schopná splácať.

Odňatie, zabavenie veci - zabavenie zábezpeky, často bez predchádzajúceho oznámenia, v prípade, že dlžník prestane splácať pôžičku.

Ochrana finančných záujmov Európskej únie (OFZ EÚ) - súbor opatrení zameraných na zabezpečenie efektívnosti a transparentnosti tvorby zdrojov všeobecného rozpočtu EÚ, efektívnosti, účelnosti, hospodárnosti a transparentnosti nakladania s prostriedkami tohto rozpočtu, rozpočtov ním spravovaných, ako aj nakladania s majetkom EÚ, jej inštitúcií a orgánov. Znamená prijímanie potrebných opatrení s cieľom zabezpečiť finančným záujmom Európskej únie rovnako dôslednú ochranu, akú Slovenská republika poskytuje svojim vlastným finančným záujmom.

OLAF - (z francúzskeho Office européen de Lutte Antifraude/Office de Lutte Anti-Fraude) je Európsky úrad pre boj proti podvodom, ktorého cieľom je chrániť finančné záujmy EÚ, bojovať proti podvodom, korupcii a všetkým ďalším nezákonným aktivitám, vrátane zneužitia úradnej moci v rámci európskych inštitúcií, prostredníctvom výkonu interných a externých administratívnych vyšetrovaní. Pravidelne a úzko spolupracuje s príslušnými orgánmi členských štátov na účel koordinácie ich činností. OLAF pomáha členským štátom pri ich aktivitách v boji proti podvodom poskytovaním potrebnej pomoci a technického know-how. Prispieva k vypracovávaniu politiky Európskej únie pre boj proti podvodom pri ochrane

finančných záujmov EÚ a podniká nevyhnutné kroky na posilnenie príslušných právnych predpisov.

Osobný bankrot – hovorový pojem, ktorý sa používa na označenie zákonom upraveného procesu, ktorým sa fyzická osoba podnikateľ alebo fyzická osoba nepodnikateľ môže zbaviť svojich dlhov.

Osobný dôchodkový účet - je samostatným účtom sporiteľa, ktorý si sporí prostriedky v systéme starobného dôchodkového sporenia, v tzv. II. pilieri. Na tomto účte sa akumulujú nasporené finančné prostriedky v podobe tzv. dôchodkových jednotiek. Výška nasporenej sumy na osobnom dôchodkovom účte závisí, jednak od množstva odvedených finančných prostriedkov na tento účet a jednak od úspešnosti investičnej stratégie dôchodkovej správcovskej spoločnosti.

p. a. (Per annum) - je skratka používaná v súvislosti s úrokovou sadzbou pri úveroch a vkladoch a znamená „za rok“. Napríklad: pri vkladoch úroková sadzba označená ako 5 % p. a. znamená, že za rok na vklade získate 5 % z vložených peňazí.

PIN (Personal Identification Number) - zvyčajne štvormiestne osobné identifikačné číslo viažuce sa k platobnej karte. PIN umožňuje vykonávať transakcie, ako sú napr. platba za tovar v obchode alebo vyber peňazí z bankomatu.

Plán príjmov a výdavkov - je to iný výraz pre rozpočet.

Platobná karta - umožňuje majiteľovi vyberať hotovosť (napríklad z bankomatu alebo na pobočke banky) a uhrádzať platby za tovary a služby (pomocou platobného terminálu alebo imprinteru). Najrozšírenejším druhom platobných kariet na Slovensku je debetná karta, ktorá je naviazaná na bežný účet a majiteľ karty používa vlastné finančné prostriedky z vlastného účtu. Ďalším druhom je kreditná karta, v prípade ktorej klient čerpá úver z banky.

Platobná metóda - spôsob vyrovnania finančného záväzku – hotovosťou, bezhotovostne (platobným príkazom), poštovým peňažným poukazom, kreditnou kartou, debetnou kartou, čipovou kartou alebo kartou s predplatenou hodnotou a iné.

Platobná neschopnosť – dlžník, resp. situácia, v ktorej dlžník nie je schopný plniť v stanovenej lehote peňažný záväzok.

Platobný príkaz - je pokyn klienta, adresovaný banke na uskutočnenie bankového prevodu (pripísania alebo odpísania peňažných prostriedkov). Rozlišujeme príkaz na úhradu a na inkaso.

Klient môže vykonať bankový prevod niekoľkými spôsobmi:

- jednorazovým prevodným príkazom na úhradu,
- trvalým prevodným príkazom na úhradu,
- hromadným prevodným príkazom na úhradu,
- jednorazovým príkazom na inkaso (inkasom),
- trvalým príkazom na inkaso,
- prostredníctvom platobnej karty alebo iného platobného prostriedku.

Platobný príkaz môže byť podaný v papierovej podobe na pobočke banky alebo elektronicky, napr. cez internetbanking.

Platobný terminál (POS - Point of Sale) - je elektronické zariadenie v obchodoch, ktoré umožňuje klientovi platiť za tovar a služby bezhotovostne, pomocou platobnej karty. Softvér platobných terminálov je schopný sledovať tržby, zásoby a informácie o zákazníkoch.

Poctivý zámer – úprimná snaha riešiť svoj dlh v medziach svojich schopností a možností.

Podania verejnosti týkajúce sa poškodzovania finančných záujmov EÚ – na webovej stránke **OCKÚ OLAF** je uverejnená informácia o e-mailovej adrese **nezrovnalosti@vlada.gov.sk**, na ktorú môže verejnosť zasielať podnety týkajúce sa podozrenia zo zneužitia prostriedkov rozpočtu EÚ

Podielový fond - spoločný majetok podielnikov, zhromaždený a spravovaný správcovskou spoločnosťou, ktorá vydáva podielové listy a investuje tento majetok. Správca fondu investuje do diverzifikovaného portfólia cenných papierov, akými sú napr. akcie, dlhopisy alebo nástroje peňažného trhu. Podielový fond je založený na účely zhodnotenia majetku podielnikov formou investovania na finančných trhoch. Majetkové práva podielnikov sú reprezentované podielovými listami.

Podielový list – je cenný papier, s ktorým je spojené právo podielníka na zodpovedajúci podiel na majetku v podielovom fonde a právo podieľať sa na výnosoch z tohto majetku. Môže znieť na jeden alebo viac podielov podielníka. Podielové listy sú vydávané na meno alebo na doručiteľa. Podielové listy sú vydávané správcovskými spoločnosťami. Podielník nie je vlastníkom spoločnosti, preto nerozhoduje na jej valnom zhromaždení. Podielové listy zabezpečujú ich majiteľom podiel na výnosoch zo vzájomného investovania do cenných papierov alebo iných majetkových hodnôt.

Podnik – súbor hmotných, osobných a nehmotných zložiek podnikania. Je to samostatný ekonomicko-právny subjekt, ktorý využitím istého súboru výrobných činiteľov vyrába výrobky alebo poskytuje služby potenciálnym užívateľom.

Podnikanie – sústavná činnosť uskutočňovaná podnikateľom vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť s cieľom dosiahnuť zisk. Podnikanie upravujú **Obchodný zákonník, Živnostenský zákon a Občiansky zákonník**. Právne formy podnikania sú: živnosti, obchodné spoločnosti, družstvá, osobitné formy podnikania.

Podnikateľ - fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá vykonáva sústavnú činnosť vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku, na základe oprávnenia alebo zo zákona. Podniká na vlastný účet, hospodári s majetkom a nesie podnikateľské riziko.

Podnikateľské subjekty – môžu byť fyzické alebo právnické osoby.

Podnikateľský plán – podnikateľský zámer v písomnej podobe.

Podnikateľský zámer - Je to dokument, ktorý zahŕňa podstatné informácie o podniku, o predmete podnikania, o opise produktu činnosti, služieb, plánovaných aktivitách a jeho krátkodobých a dlhodobých cieľoch.

Podnikateľský projekt – dokument, v ktorom podnikateľ rozpracuje svoj podnikateľský nápad do podnikateľského zámeru, naplánuje si zdroje na jeho uskutočnenie a určí si právnu formu podnikania.

Podplácanie – (§ 332 až 334 Trestného zákona) znamená sľúbiť, ponúknuť alebo poskytnúť určité plnenie majetkovej alebo nemajetkovej povahy zo strany podplácajúcej osoby, na ktoré by inak podplácaná osoba nemala nárok za to, aby podplácajúcej osobe poskytla určité výhody, spočívajúce v porušení svojich povinností vyplývajúcich zo zamestnania, povolania, funkcie alebo postavenia. Ide o tzn. aktívnu korupciu, osoba podpláca.

Podozrenie z podvodu – je nezrovnalosť, ktorá vyvolá začatie správneho alebo súdneho konania na vnútroštátnej úrovni s cieľom zistiť existenciu úmyselného správania, najmä podvodu, ako sa uvádza v článku 1 ods. 1 písm. a) Dohovoru.

Podvod - je podľa článku 1 ods. 1 Dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev vypracovaného na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Dohovor“), vymedzený takto:

a) **podvod v oblasti výdavkov rozpočtu EÚ** znamená každý úmyselný čin alebo opomenutie týkajúce sa:

- používania alebo predkladania nepravých, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokumentov, ktoré majú za následok spreneveru alebo nezákonné zadržiavanie finančných prostriedkov zo všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev alebo rozpočtov spravovaných Európskymi spoločenstvami alebo v ich mene, neuverejnenia informácií v rozpore s konkrétnou povinnosťou s rovnakým účinkom ako je uvedené vyššie,
- sprenevery týchto finančných prostriedkov na iné účely než účely, na ktoré boli tieto prostriedky pôvodne poskytnuté.

b) **podvod v oblasti príjmov** ako každý úmyselný čin alebo opomenutie týkajúce sa:

- používania alebo predkladania nepravých, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokumentov, ktoré majú za následok spreneveru alebo nezákonný úbytok zdrojov zo všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev alebo rozpočtov spravovaných Európskymi spoločenstvami alebo v ich mene,
- nezverejnenia informácií v rozpore s konkrétnou povinnosťou s rovnakým účinkom ako je uvedené vyššie,
- sprenevery právoplatne nadobudnutého zisku s rovnakým účinkom ako je uvedené vyššie.

Poistenie súkromné - je organizované ako dobrovoľné (nepovinné), pričom sa v ňom okrem princípu solidarity výrazne uplatňuje aj princíp individuálnosti. Vykonávajú ho komerčné inštitúcie na ziskovom princípe. Výšku poistného, výšku poistného plnenia a ďalšie dôležité podmienky tohto poistenia určuje poistná zmluva.

Poistenie verejné - ide o povinné poistenie, kde okruh poistencov a aj výšku poistného upravuje zákon. Hlavnými druhmi verejného poistenia sú sociálne poistenie realizované Sociálnou poisťovňou a zdravotné poistenie realizované zdravotnými poisťovňami. Verejné poistenie je organizované ako povinné poistenie na princípe solidarity.

Poistenie zodpovednosti - je poistenie, pri ktorom má poistený právo, aby poisťovňa za neho zaplatila škodu, ktorú on spôsobil niekomu inému (napr. pri vytopení susedov).

Poistený - osoba uvedená v poistnej zmluve, ktorej vyplýva z poistenia právo na poistné

plnenie ak nastane poistná udalosť, a to bez ohľadu na to, či poistenie dohodla sama alebo iná osoba (poistník).

Poistka - je písomné potvrdenie poisťovateľa o uzavretí poistnej zmluvy.

Poistná doba - je doba, na ktorú bolo poistenie dohodnuté.

Poistná suma - horný limit finančnej náhrady, ktorú poisťovateľ poskytne v prípade poistnej udalosti, ak sa splnia podmienky, dohodnuté v poistnej zmluve.

Poistná udalosť - je udalosť, ktorá je bližšie určená v poistnej zmluve a na základe ktorej vzniká právo na vyplatenie poistného plnenia (napr. pri havárii autobusu — škodová udalosť) utrpí škodu 5 ľudí (5 poistných udalostí).

Poistná zmluva - je zmluva, ktorou sa poisťovateľ zaväzuje poistenému poskytnúť poistné plnenie, ak nastane poistná udalosť, v zmluve bližšie určená. Osoba, ktorá s poisťovateľom zmluvu uzavrela (poistník) sa zaväzuje platiť poisťovateľovi dohodnuté poistné.

Poistné - cena za poistenie. Môže byť platené jednorazovo, za celú dobu poistenia (jednorazové poistné) alebo v dohodnutých časových obdobiach, napr. mesačne, štvrťročne, polročne, ročne (bežné poistné).

Poistné obdobie - je časové obdobie, dohodnuté v poistnej zmluve, za ktoré sa platí poistné (tzv. bežné poistné).

Poistné plnenie - je plnenie, ktoré je poisťovateľ povinný poskytnúť, ak nastala poistná udalosť. Poisťovateľ ho poskytne v súlade s obsahom poistnej zmluvy.

Poistník - osoba (fyzická alebo právnická), ktorá s poisťovateľom uzatvorila poistnú zmluvu. Je povinná platiť poistné za poistnú ochranu a má práva stanovené v poistnej zmluve. Má aj právo zmluvu vypovedať.

Poisťovateľ - právnická osoba, ktorá má povolenie na vykonávanie poisťovacej činnosti, v súlade s platnou legislatívou.

Porovnávacie nakupovanie - proces získavania informácií o produktoch a službách, s cieľom nájsť najvyššiu kvalitu alebo vlastnosti, za najpriaznivejšiu cenu.

Portfólio - súbor cenných papierov — akcií, dlhopisov, podielových listov a nehnuteľností, ktoré investor vlastní.

POS (pozri pojem Platobný terminál)

Povolené prečerpanie (kontokorent, kontokorentný úver) - je úverový produkt, ktorý banka môže poskytnúť klientovi spolu s bežným účtom. Banka klientovi umožňuje ísť do „mínusu". Ide v podstate o predschválený úver, ktorého veľkosť sa odvíja od výšky príjmu poukazovaného na účet. Povolené prečerpanie musí byť medzi klientom a bankou uvedené a dohodnuté v zmluve.

Pôžička do výplaty - vysoko úročená rýchla pôžička, poskytovaná špecifickými podnikmi, ktoré prispôbujú cyklus jej splácania výplatným dňom dlžníka. Túto prax v niektorých štátoch zakazuje zákon.

Pracovné miesto - pozícia v zamestnaní, so špecifickými povinnosťami a odmenou.

Pracovný príjem - je príjem zo zamestnania vrátane provízií.

Právna subjektivita – právo podniku konať vo vlastnom mene, to znamená preberať na seba záväzky a nieť zodpovednosť za ich plnenie.

Právnické osoby – útvary vytvorené ľuďmi, ktoré sú podľa zákona považované za samostatné právne subjekty, to znamená, môžu nadobúdať práva a záväzky a byť zapísané do obchodného registra.

Predávajúci – je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti alebo povolania, alebo osoba konajúca v jej mene alebo na jej účet.

Pre trestnú zodpovednosť a ochranu verejného činiteľa sa vyžaduje, aby trestný čin bol spáchaný v súvislosti s jeho právomocou a zodpovednosťou. Verejným činiteľom je aj sudca alebo úradník medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo funkcionár alebo iný zodpovedný pracovník orgánu činného v trestnom konaní iného štátu, orgánu Európskej únie alebo orgánu vytvoreného spoločne členskými štátmi Európskej únie, ak na území Slovenskej republiky vykonáva úkony trestného konania takého štátu alebo orgánu; pre jeho ochranu sa podľa ustanovení Trestného zákona vyžaduje, aby úkony trestného konania vykonával v súlade s medzinárodnou zmluvou alebo so súhlasom orgánov Slovenskej republiky.

Predčasné splatenie úveru - ak klient banke po vzájomnej dohode uhradí nesplatenú časť úverovej pohľadávky skôr, ako bola pôvodne dojednaná lehota splatnosti úveru v úverovej zmluve, ide o predčasné splatenie úveru. Takáto dohoda medzi bankou a klientom musí mať vždy písomnú formu. V niektorých prípadoch je predčasné splatenie úveru spoplatnené.

Prehľad peňažných tokov - prehľad príjmov a platieb za dané obdobie; pomáha pri zostavovaní rozpočtu; tiež známy pod názvom výkaz príjmov a výdavkov.

Príjem - v domácnosti sú to peniaze, zarobené zo zamestnania, podnikania alebo z investovania do cenných papierov, výhry a pod. V podnikaní je to suma peňazí, ktoré podnikateľ získava z predaja svojich výrobkov, tovarov alebo služieb. Ide o prírastok peňažných prostriedkov alebo ich ekvivalentov (napr. šeky, peňažné poukážky).

Prijímanie úplatku – (§ 328 až 330 Trestného zákona) znamená žiadať, dať si sľúbiť, či prijať určité plnenie majetkovej alebo nemajetkovej povahy, na ktoré by inak podplácaná osoba nemala nárok za to, aby podplácajúcej osobe poskytla určité výhody, spočívajúce v porušení svojich povinností vyplývajúcich zo zamestnania, povolania, funkcie alebo postavenia. Ide o tzn. pasívnu korupciu, osoba sa necháva podplácať.

Príjem z úrokov - peniaze, ktoré získava veriteľ od finančných inštitúcií, štátu, podnikov alebo iných subjektov za používanie jeho peňazí.

Prospekt cenného papiera - je to dokument, ktorý poskytuje podrobné informácie o podielových fondoch, akciách, dlhopisoch a iných investíciách, ponúkaných na predaj. Musí byť zverejnený prostredníctvom médií a internetu, pred začatím obchodovania.

Reálna úroková miera - zohľadňuje vplyv očakávanej inflácie. Ide teda o rozdiel medzi

nominálnou úrokovou mierou a očakávanou infláciou. V prípade vkladov je z dlhodobého hľadiska dôležité, aby reálna úroková miera mala kladnú hodnotu. Jej záporná hodnota znamená, že v sledovanom období miera inflácie je vyššia ako ponúkaná nominálna úroková miera.

Reklama - Predvedenie, prezentácia, alebo iné oznámenie v každej podobe súvisiace s obchodnou, podnikateľskou alebo inou zárobkovou činnosťou s cieľom uplatniť produkty na trhu.

Renta - je to pravidelný príjem, plynúci z vlastníctva majetku, ktorý môže byť vo finančnej alebo inej forme.

Revolvingový úver - automaticky obnovovaný úver. Po uplynutí dohodnutej lehoty pokračuje úverový vzťah s rovnakými podmienkami. Príkladom takéhoto úveru je kreditná karta.

Riadiaci orgán (RO) - znamená národný, regionálny alebo miestny verejný orgán alebo súkromný orgán určený členským štátom, ktorý je zodpovedný za riadenie operačného programu. Riadiaci orgán je menovaný pre každý operačný program. V podmienkach SR určuje jednotlivé riadiace orgány vláda SR.

Riadenie rizík - proces výpočtu rizika a vytvorenia spôsobov na jeho minimalizáciu alebo na zvládnutie straty, napr. zakúpením poistenia alebo diverzifikáciou (rozložením) investícií.

Riziko - miera pravdepodobnosti straty alebo neistoty návratnosti investície.

Ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) - predstavuje celkové náklady spojené s úverom (napr. spotrebiteľským) alebo pôžičkou. RPMN je číslo vyjadrené v percentách, ktoré spotrebiteľovi umožňuje jednoduché porovnanie spotrebiteľských úverov a pôžičiek v predzmluvnej fáze. Do výpočtu sa zahŕňajú nielen výška úrokovej sadzby, ale aj poplatky, ktoré sú spojené s úverom alebo pôžičkou. Pre spotrebiteľa je najvýhodnejším úverom alebo pôžičkou tá, ktorá má najnižšiu hodnotu RPMN (pri rovnakej sume úveru a dobe, na ktorú je poskytnutý).

Rozhodovanie systematické - metóda výberu ďalších krokov, po získaní a vyhodnotení informácií a zvážení nákladov a prínosov rôznych alternatív a ich dôsledkov.

Rozpočet - plán príjmov a výdavkov na určité obdobie. Môže ísť pritom o rodinný rozpočet, rozpočet obce, štátny rozpočet.

Rozpočet Európskej únie - sú prostriedky daňovníkov, ktoré sa používajú pri realizácii politik schválených zákonodarcom Európskej únie (EÚ). Rozpočet EÚ je tvorený vlastnými zdrojmi a ostatnými príjmami. Vlastné zdroje EÚ možno charakterizovať ako príjmy pridelené raz a navždy EÚ s cieľom financovania svojho rozpočtu a plynúce do tohto rozpočtu automaticky bez potreby akéhokoľvek dodatočného rozhodnutia národných orgánov.

Vlastné zdroje EÚ sú tvorené clom, poľnohospodárskymi poplatkami, odvodmi z produkcie cukru, zdrojom založeným na dani z pridanej hodnoty (DPH) a zdrojom založeným na hrubom národnom dôchodku (HND). Podstatná časť rozpočtu EÚ je tvorená vlastnými zdrojmi, pričom malý podiel zabezpečujú ostatné príjmy (napr. dane a iné zrážky z plátov zamestnancov, bankové úroky, príspevky z nečlenských krajín na určité programy spoločenstva a pod.).

Ručiteľ - je osoba, ktorá sa zaväzuje zaplatiť banke dlh namiesto dlžníka v prípade, ak dlžník neplatí riadne a včas.

Rýchle pôžičky - sú to vysoko úročené krátkodobé pôžičky, poskytované špecifickými podnikmi (nebankové subjekty), ktoré prispôbujú cyklus ich splácania výplatným dňom dlžníka. Túto prax v niektorých štátoch zakazuje zákon.

Sadzobník poplatkov banky - je dokument, v ktorom sú uvedené všetky poplatky banky. Cenník, spolu s obchodnými podmienkami banky, sú súčasťou každej zmluvy o poskytovaní bankových produktov a služieb. O cenách musí byť klient informovaný ešte pred podpisom zmluvy. Cenník musí banka zverejňovať na pobočke banky a na internete. O zmenách v cenníku musí byť klient informovaný 15 dní pred zmenou. Spôsob informovania je dohodnutý v zmluve alebo v obchodných podmienkach banky. Banka musí o zmenách informovať aj Národnú banku Slovenska, ktorá vybrané ceny zverejňuje na svojej webovej stránke. Počas trvania zmluvného vzťahu banka môže upraviť ceny. Ak klient nesúhlasí, má právo v súlade s obchodnými podmienkami odstúpiť od zmluvy.

Sankčná úroková sadzba, sankčný úrok - v prípade, ak klient pri úvere porušil podmienky zmluvy (napr. v prípade omeškania splátky), platí v banke sankčný úrok.

Sieť AFCOS - je štruktúra spolupracujúcich orgánov (partneri siete AFCOS) v členských štátoch EÚ, ktorej hlavným cieľom je vzájomne spolupracovať pri plnení úloh týkajúcich sa ochrany finančných záujmov EÚ a efektívne komunikovať s úradom OLAF Európskej komisie a s ostatnými členskými štátmi. Je to štruktúra kontaktných bodov v príslušných rezortoch pre boj proti podvodom. Tieto kontaktné body boli zriadené v predvstupovom období v štátoch, ktoré sa stali členmi EÚ v roku 2004. Sieť AFCOS v SR tvoria:

- orgány a inštitúcie prispievajúce do rozpočtu EÚ a tiež čerpajúce finančné prostriedky z rozpočtu EÚ,
- orgány zodpovedné za kontrolu finančných prostriedkov poskytnutých z rozpočtu EÚ,
- orgány zodpovedné za ochranu finančných záujmov EÚ.

Túto sieť tvorí 11 ministerstiev (okrem MZV SR a MO SR), NKÚ SR, ÚVO, GP SR, SIS, NBS, FS SR, Bratislavský samosprávny kraj a ÚV SR.

SMS banking - komunikácia klienta s bankou prebieha formou mobilného telefónu cez funkciu SMS. Banka vám vystaví autentizačný kalkulátor, ktorý generuje kód, ktorý vkladáte do štruktúr SMS správy podľa predloženej predlohy. Forma a predloha SMS má pre každý úkon inú štruktúru, ktorú by ste si mali zapamätať. Nevýhodou je zložitá štruktúra SMS správ, pri ktorej si je treba dávať pozor, aby ste sa nepomýlili.

Sociálna dávka – dávka v hmotnej núdzi - je to všeobecný pojem, jeho synonymum a v legislatíve ukotvený pojem, je dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi. Hmotná núdza je stav. Kedy príjem členov domácnosti nedosahuje minimálnu hranicu príjmu (životné minimum) a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť príjem. Občanom v hmotnej núdzi sa poskytuje pomoc, a to formou dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. Môže sa poskytovať v peňažnej forme, vecnej forme alebo kombinovanej forme. Sociálnou dávkou je aj finančný príspevok štátu pre rodiny s nezaopatrenými deťmi a finančný príspevok na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

Sociálna podpora (rodinné dávky) - ide o rodinné dávky, financované zo štátneho rozpočtu, rozpočtu obce, prostredníctvom ktorých sa štát alebo obec priamo podieľa na riešení niektorých životných situácií (najmä narodenie, výživa a výchova dieťaťa). Nárok na rodinné dávky nie je podmienený platením príspevkov, či príjmovými pomermi oprávnených osôb.

Sociálna pomoc - predstavuje systém náhradných zdrojov, najčastejšie v situáciách hmotnej núdze najzraniteľnejších skupín obyvateľov. Občan, ktorý je bez príjmu alebo má minimálny príjem, má nárok na pomoc zo strany štátu formu dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, ktoré sú dočasnou náhradou pracovného príjmu. Občan s ťažkým zdravotným postihnutím má nárok na sociálnu službu alebo kompenzáciu zdravotného postihnutia.

Sociálne minimum, životné minimum - za jeho synonymum možno považovať životné minimum. Životné minimum je spoločensky uznaná hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav hmotnej núdze.

Sociálne poistenie - je to systém poistení (nemocenské, starobné, invalidné, úrazové, garančný fond, poistenie v nezamestnanosti, rezervný fond). Jeho úlohou je ochrana obyvateľov v rôznych situáciách (ako napr. materstvo, či pracovná neschopnosť), a to najmä pokiaľ ide o následky vo vzťahu k pracovnej sile. Podstata poistného systému vychádza z predchádzajúcej ekonomickej aktivity občanov a ich príjmov. Ide o systém zásluhovosti, ktorý je súčasťou reformy sociálneho poistenia, čo v praxi znamená, že výška poistnej dávky bude adekvátna odvedenej časti (odvodov do poistných fondov) prostriedkov do systému.

Splátka - splátka je pravidelná platba za poskytnutý úver, ktorú platí dlžník (klient) veriteľovi (napr. banke) v stanovených (zväčša mesačných) intervaloch. Splátka sa skladá z dvoch častí, zo splátky istiny a z úroku. Súhrn všetkých splátok tvorí celkovú výšku požičaných prostriedkov a úrokov zaplatených za poskytnutie úveru.

Splátkový kalendár - je rozpis jednotlivých splátok úveru, uvedený v zmluve. Splátkový kalendár úveru obsahuje termíny splatnosti a výšku jednotlivých splátok.

Spoluúčasť - je to dojednanie v poistnej zmluve, že poisťovňa zníži každé poistné plnenie o vopred dohodnutú sumu, ktorá môže byť určená v peniazoch alebo v percentách. Výška spoluúčasti má vplyv na poistné (čím vyššia spoluúčasť, tým nižšie poistné).

Sponzoring - je peňažná alebo iná forma podpory, poskytnutá za dohodnutú protislužbu. Sponzoring je teda „príspevok s protiplnením“. Sponzorský príspevok je možné poukázať najčastejšie na základe zmluvy o reklame, kedy príjemca vykáže činnosti smerujúce k naplneniu marketingových cieľov sponzora.

Sporenie - proces vyčleňovania časti príjmu na použitie v budúcnosti. Úspory sú zdrojom okamžitej hotovosti v prípadoch núdze a zároveň sú určené na plnenie krátkodobých cieľov a investovanie.

Sporiaci dlhopis - dokument, predstavujúci pôžičku na dobu dlhšiu než 1 rok, ktorá bude splatená spolu s úrokmi k presne stanovenému dátumu.

Sporiaci účet - je krátkodobý vkladový produkt, kombinácia terminovaného vkladu a bežného účtu. Na jednej strane poskytuje vyššie úročenie, podobne ako termínované vklady, na strane druhej peniaze na účte nie sú viazané, podobne ako na bežnom účte.

Spotrebiteľ - je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná

v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, zamestnania alebo povolania.

Spotrebiteľská zmluva – je každá zmluva, ktorú uzatvára spotrebiteľ s predávajúcim. Spotrebiteľská zmluva môže byť uzavretá v ústnej aj písomnej forme.

Spotrebiteľské úvery - sú špecifické typy úveru v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch. Spotrebiteľským úverom je každý úver, poskytnutý na viac ako 3 mesiace, v rozpätí od 200 do 20 000 eur, ktorého účelom nie je zabezpečenie bývania a je splácaný viac ako 4 splátkami. Najčastejšími úvermi, ktoré sa riadia podľa tohto zákona, sú spotrebiteľské úvery od bánk, kreditné karty, lízing, úvery a pôžičky splátkových spoločností.

Spotrebný úver - je úver, poskytnutý domácnostiam za účelom nákupu spotrebných tovarov alebo služieb, resp. zaobstarania bývania. Na rozdiel, od napr. investičných úverov sa predmet kúpy nestáva zdrojom príjmov na splatenie tohto úveru. Spotrebný úver môže mať podobu kontokorentného úveru (povolené prečerpanie, kreditnej karty, splátkového úveru) a úverov na bývanie (hypotéka, hypotekárny úver).

Správa o úverovej histórii - je záznam úverovej histórie dlžníka, vrátane takých informácií ako výška a typ využitého úveru, dlžné sumy, akékoľvek porušenia povinností (najmä povinnosť splácať), vyhlásenia bankrotu alebo daňové pohľadávky.

Správca - správca je fyzická osoba alebo právnická osoba zapísaná do zoznamu správcov. Počas konkurzného konania zisťuje a speňažuje majetok dlžníka, ktorý podlieha konkurzu, a z výťažku uspokojuje veriteľov dlžníka. Správca ustanoví súd.

Stavebné sporenie - je účelový, štátom podporovaný produkt stavebných sporiteľní, ktorého cieľom je získať prostriedky na kúpu, výstavbu alebo rekonštrukciu bývania. Stavebné sporenie sa skladá z dvoch fáz. Prvou fázou je sporenie, keď klient ukladá na účet v stavebnej sporiteľni prostriedky, kde sa mu pravidelne pripisujú úroky a štátna prémie. Po splnení podmienok klient môže získať v druhej fáze stavebný úver.

Stavebný úver - je špecifický typ úveru, poskytovaný stavebnými sporiteľňami, určený najmä na účely zabezpečenia bývania. Samotnému poskytnutiu úveru predchádza fáza sporenia, ktoré je zvýhodnené štátnou prímou.

Sťažnosť - vyjadrenie nespokojnosti s výrobkom/službou, často vo forme listu, adresovaného predávajúcemu alebo finančnej inštitúcii, ktorý dokumentuje problémy a uvádza požadované riešenie.

Šek - je cenný papier, predstavuje bezpodmienečný príkaz, ktorým príkazca (vystaviteľ šeku, majiteľ účtu v peňažnom ústave) dáva príkaz tomuto peňažnému ústavu (šekovníkovi), aby na ťarchu účtu príkazcu zaplatil určitú peňažnú čiastku doručiteľovi (majiteľovi) alebo osobe uvedenej na šeku (remitentovi).

Šek je:

a) platobný príkaz banke, splatný na videnie, t. j. pri jeho predložení, šek oprávňuje:

- peňažný ústav na zaplatenie uvedenej sumy na ťarchu účtu vystavovateľa šeku,
- majiteľa šeku (resp. remitenta) na prijatie platby od označeného peňažného ústavu.

b) cenný papier a práva z neho môže uplatniť len majiteľ šeku, resp. remitent.

c) prísne formálny cenný papier. Šekom sú len tie platobné príkazy, ktoré zodpovedajú formálnym predpisom šekového zákona, t. j. obsahujú určité náležitosti.

Šekové právo - upravuje právne vzťahy medzi zúčastnenými, vychádza u nás zo zmenkového a šekového zákona (zákon č. 191/1950 Zb. zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov. Podobne ako pri zmenkách existujú dve oblasti šekového práva. Náš zmenkový a šekový zákon vychádza zo Ženevskej konvencie, ku ktorej sa pripojila väčšina európskych krajín.

Škodová udalosť - udalosť, z ktorej vznikla škoda a je dôvodom vzniku práva poškodeného na poistné plnenie. V rámci jednej škodovej udalosti môže vzniknúť niekoľko poistných udalostí. Napr. pri havárii autobusu, ktorá predstavuje jednu škodovú udalosť, utrpí škodu päť poistených ľudí, a teda ide o päť poistných udalostí.

Športová korupcia (§ 336b Trestného zákona) je založená **na manipulácii priebehu a výsledkov športových súťaží** a to tak zo strany **podplácajúceho**, ktorý je iniciátorom tejto nekalej činnosti, ako aj **podplácaného**, ktorý v praxi manipuláciu súťaže (zápasu) vykoná na športovisku. Prísnejšie sa posudzuje *korupčné správanie osôb činných v športovom hnutí* (napr. rozhodca, funkcionár) a opakovanie takejto trestnej činnosti.

Telebanking - komunikácia klienta s bankou prebieha formou telefónneho spojenia. Ide o nonstop a bezplatný prístup po prihlásení sa cez identifikačný kód. Telefonický rozhovor môže prebiehať dvoma spôsobmi:

- komunikáciou s automatickým telefónnym hlasovým systémom,
- prostredníctvom komunikácie s telefónnym bankárom.

Cez automatickú hlasovú službu môžete: získať informácie o produktoch a aktuálnych zostatkoch na vašich bežných účtoch, vykonávať úhrady či zadávať trvalé platobné príkazy.

Na to, aby ste mohli túto službu využívať, musíte mať k dispozícii telefón s tónovou voľbou.

Termínovaný vklad – ide o vkladový účet, na ktorom je vopred stanovená doba uloženia peňažných prostriedkov, ktoré sa počas celej doby uloženia peňažných prostriedkov úročia úrokovou sadzbou, ktorá je spravidla výhodnejšia ako úroková sadzba na bežných účtoch.

Tolerančné obdobie - čas, kedy dlžník môže splatiť dlžnú sumu splatného úveru v plnej výške bez finančných poplatkov alebo splatiť poistnú istinu bez pokuty.

Trestné stíhanie - trestné stíhanie korupcie vykonávajú výlučne orgány činné v trestnom konaní (policajt a prokurátor) a súdy. Občania preto nemôžu podávať priamo na páchatel'ov obžalobu, ale môžu polícii a prokuratúre oznamovať svoje podozrenia na spáchanie niektorého z trestných činov korupcie. Občan tak môže urobiť ústnou alebo písomnou formou na ktoromkoľvek útvare polície alebo na prokuratúre.

Trvalý platobný príkaz - sa používa pri pravidelných (obvykle mesačných) úhradách, pri ktorých je vopred známa uhrádzaná suma. Majiteľ účtu, pri vytvorení trvalého platobného príkazu, stanoví číslo účtu prijímateľa, výšku sumy, čas platnosti príkazu, periodicitu uhrádzania a dátum splatnosti.

Účastník súkromného poistenia - zmluvné strany, t. j. poisťovateľ a poistník a ďalej poistený (osoba, ktorá je uvedená v poistnej zmluve, a ktorá má právo na poistné plnenie) a každá ďalšia osoba, ktorej zo súkromného poistenia vzniklo právo alebo povinnosť (napr.

poškodený, ktorému vzniklo právo na poistné plnenie).

Úplatok – vec alebo iné plnenie majetkovej či nemajetkovej povahy, na ktoré nie je právny nárok (§ 131 ods. 3 Trestného zákona). Úplatok musí byť prijatý, žiadaný, sľúbený alebo poskytnutý v súvislosti s niektorým konkrétnym činom, ktorý patrí medzi trestné činy korupcie. Za úplatok sa očakáva konanie porušujúce právne povinnosti konajúceho subjektu.

Úrok - je cena peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie. Pri vkladoch je to suma, ktorú platí banka klientovi, pri úveroch je to suma, ktorú platí klient banke. Je to tiež suma, ktorú finančné inštitúcie, štát alebo korporácie platia za používanie peňazí investora.

Úroková sadzba - je cena peňazí (úverov a vkladov) vyjadrená v percentách, daná ako pomer úroku a vkladu.

Úrok z omeškania - je suma, ktorú musí dlžník uhradiť banke v prípade omeškania splátky úveru. Spôsob výpočtu a výška úrokovej sadzby je stanovená v zmluve a vo všeobecných obchodných podmienkach.

Úver - je produkt, pri ktorom banka poskytne na isté, vopred stanovené obdobie, určenú sumu peňazí a klient sa zaviazne poskytnuté prostriedky vrátiť a zaplatiť úrok.

Úverové skóre - štatistická miera bonity žiadateľa o úver, ktorá predstavuje pravdepodobnosť splatenia úveru. Ide o číselné vyjadrenie rizikového profilu klienta na základe určitých kritérií ako napr. vzdelanie, mesačný príjem, mesačné náklady, počet detí, typ bývania a pod.

Úverový register - spravuje informácie o úveroch, o povolenom prečerpaní na účte, vydaných kreditných kartách, podaných žiadostiach o úver klientov v bankách. Každý klient má právo dozvedieť sa, aké informácie o ňom úverový register vedie. Tieto informácie bývajú spoplatnené. Informácie z úverového registra výrazne znižujú náklady, spojené s hodnotením schopnosti klienta splácať úver.

Úveru schopný, bonitný - predpoklad, že konkrétny dlžník má dostatočný majetok, aktíva a/alebo inklináciu splácať pôžičku.

Úžerník - osoba, ktorá požičiava peniaze za neprimerané úroky.

Valuta - je cudzia mena v hotovostnej podobe. Valutový kurz je výmenný pomer dvoch mien, v prípade hotovostných operácií – napr. pri zámene peňažných prostriedkov v banke alebo zmenárni.

Variabilná úroková sadzba - je pri úveroch úroková sadzba, ktorej výška sa počas trvania úveru mení v závislosti od trhových podmienok. Najčastejšie sa variabilná úroková sadzba prispôbuje zmenám základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky a sadzbám, za ktoré si banky požičiavajú medzi sebou (EURIBOR).

Variabilný symbol - je maximálne 10-miestne číslo, ktoré je spolu s konštantným symbolom, číslom účtu platiteľa a príjemcu, sumou, menou a dátumom splatnosti, súčasťou prevodného príkazu. Vyplnenie variabilného symbolu nie je povinné. Slúži na identifikáciu platby medzi klientmi banky.

Verejný činiteľ – (§ 128 ods. 1 Trestného zákona) je v zmysle tohto zákona prezident Slovenskej republiky, poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, poslanec Európskeho

parlamentu, člen vlády, sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky, sudca, prokurátor alebo iná osoba zastávajúca funkciu v orgáne verejnej moci, príslušník ozbrojených síl, osoba v služobnom pomere, starosta, predseda vyššieho územného celku, poslanec orgánu územnej samosprávy, štátny zamestnanec alebo zamestnanec orgánu štátnej správy, územnej samosprávy alebo iného štátneho orgánu, osoba, ktorá vykonáva pôsobnosť v rámci právnickej osoby, ktorej zákon zveruje právomoc rozhodovať v oblasti verejnej správy, notár, súdny exekútor, člen lesnej stráže, vodnej stráže, rybárskej stráže, poľovníckej stráže, stráže prírody alebo osoba, ktorá má oprávnenie člena stráže prírody, ak sa podieľa na plnení úloh spoločnosti a štátu a používa pritom právomoc, ktorá mu bola v rámci zodpovednosti za plnenie týchto úloh zverená.

Veriteľ - je jedna zo zmluvných strán úverového vzťahu, väčšinou banka, ktorá poskytla klientovi — dlžníkovi na stanovenú dobu peňažné prostriedky. Osoba, ktorá dlžníkovi požičala peniaze.

Vinkulácia - je blokácia peňazí na účte klienta, v prospech banky alebo iného subjektu.

Vklad - sú peniaze, vložené na účet klienta.

Vkladná knižka - je základný vkladový produkt bánk. Ide o formu cenného papiera, ktorý potvrdzuje, že banka prijala od majiteľa peniaze (vklad). Vkladná knižka môže byť vedená v domácej aj v zahraničnej mene.

Vlastné imanie - je dlhodobý vlastný zdroj krytia majetku, ktorého najdôležitejšou súčasťou je základné imanie. Základné imanie je všetko to, čo do podniku (firmy) vložili zakladatelia. Je to čisté obchodné imanie, čo predstavuje obchodný majetok po odpočítaní záväzkov, ktoré vznikli podnikateľovi v súvislosti s podnikaním.

Volebná korupcia - (§ 336a Trestného zákona) je založená na ponúknutí alebo sľúbení úplatku (priamo alebo cez sprostredkovateľa) tomu, kto má právo voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, ako aj na žiadaní, prijatí alebo prisľahu úplatku osobou (priamo alebo cez sprostredkovateľa), ktorá má právo voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, aby volil alebo hlasoval určitým spôsobom; nevolil alebo nehlasoval určitým spôsobom; nevolil alebo nehlasoval vôbec alebo sa nezúčastnil volieb, na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.

Výdavky - v domácnosti sú to platby za tovary a služby vrátane stálych výdavkov a premenných nákladov. V podnikaní ide o úbytok peňažných prostriedkov alebo ich ekvivalentov, ktoré súvisia s nákupom dlhodobého a krátkodobého majetku a služieb, potrebných na podnikateľskú činnosť.

Výkaz hotovostných tokov - prehľad príjmov a platieb za dané obdobie; pomáha pri zostavovaní rozpočtu; tiež známy pod názvom výkaz príjmov a výdavkov.

Výluky z poistenia - udalosti, riziká alebo predmety, na ktoré sa dohodnuté poistenie nevzťahuje. Sú dôležitou súčasťou poisťných podmienok.

Výpovedná lehota - pri vkladoch je doba, počas ktorej vkladateľ nemôže disponovať peniazmi bez toho, aby stratil časť úroku alebo zaplatil poplatok za predčasný výber.

Výška úplatku - hodnota veci alebo plnenia majetkovej povahy vyjadriteľná v peniazoch nie je z hľadiska naplnenia znakov základnej skutkovej podstaty trestného činu rozhodujúca. Už len samotný fakt, že niekto žiada, resp. prijme neoprávnenú výhodu za výkon svojich povinností, je porušením povinností.

WAP banking - komunikácia klienta s bankou prebieha prostredníctvom mobilného telefónu vybaveného technológiou WAP (Wireless Application Protocol), jedná sa o podobnú funkciu ako internet banking. Pomocou mobilného telefónu a prehliadača sa dostanete na zabezpečené WAP stránky banky. Po zadaní autorizačného kľúča môžete zadávať rôzne príkazy.

Zabezpečenie úveru - v prípadoch, keď bonita klienta nie je postačujúca, alebo to stanovuje zákon (napríklad v prípade hypotekárnych úverov), banka podmieňuje poskytnutie úveru jeho zabezpečením. Najčastejšie ide o zabezpečenie záložným právom na nehnuteľnosť, hnutel'ným majetkom (auto) alebo ručiteľom.

Zábezpeka - majetok, ktorý sa dlžník zaviazal odovzdať veriteľovi v prípade nesplácania.

Zakladateľský rozpočet – určuje potrebu finančných prostriedkov na podnikanie a ich použitie. Jeho súčasťou je plán nákladov a výnosov respektíve príjmov a výdavkov.

Základná úroková sadzba - sadzba Európskej centrálnej banky, ktorú Európska centrálna banka stanovuje a zverejňuje pre hlavné refinančné obchody, vykonávané Eurosystemom v rámci Európskeho systému centrálnych bánk. Od tejto sadzby sa odvíjajú všetky úrokové sadzby úverov a vkladov pre klientov.

Základné imanie – peňažné vyjadrenie súhrnu peňažných a nepeňažných vkladov spoločníkov do spoločnosti.

Záložňa - právnická osoba alebo fyzická osoba, podnikateľ poskytujúci rýchle vysoko úročené pôžičky, zabezpečené osobným majetkom, ako napr. šperkami.

Zamestnanecký benefit - kompenzácia alebo odmena, ktorú zamestnanec dostane okrem mzdy.

Záruka - písomná záruka, vystavená výrobcom alebo distribútorom, ktorá uvádza podmienky, za akých je možné výrobok vrátiť, vymeniť alebo dostať zaň vrátené peniaze.

Závazok - existujúca povinnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá sa dá spoľahlivo oceniť a v budúcnosti bude znamenať zníženie (úbytok) peňažných prostriedkov alebo ich ekvivalentov.

Závet - právne záväzné vyjadrenie želaní osoby, týkajúce sa nakladania s jej majetkom po jej smrti.

Zberateľské predmety - fyzické objekty, umelecké diela, známky a starožitnosti, ktoré investor kupuje s nádejou, že sa časom zvýši ich hodnota.

Zisk - kladný rozdiel medzi celkovými výnosmi (príjmami) a celkovými nákladmi (výdavkami) podniku alebo investície.

Zložené úročenie - je najčastejšia forma úročenia, používaná v bankách. Napr. v prípade vkladových produktov sa úročí nielen vklad (istina), ale aj úroky z predchádzajúcich období.

Zmenka - je cenný papier, predstavuje bezpodmienečný záväzok zmenkového dlžníka zaplatiť majiteľovi zmenky v určitý deň a na určitom mieste určitú peňažnú čiastku. Zmenky z právneho hľadiska sú u nás upravené v Zmenkovom a šekovom zákone (zákon č. 191/950 Zb.), ktorý vychádza zo ženevských zmenkových a šekových dohôd.

Zmluva - právne záväzný akt medzi dvoma alebo viacerými zmluvnými stranami.

Zneužitie právomoci verejného činiteľa - (§ 326 Trestného zákona) je založené na úmysle verejného činiteľa (ako napr. prezident, poslanec, člen vlády, starosta, poslanec orgánu územnej samosprávy, atď.) zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech tým, že vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu, prekročí svoju právomoc alebo nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci alebo rozhodnutia súdu.

Zrážky zo mzdy - sumy, ktoré zamestnávateľ odpočíta zamestnancovi z čistej mzdy (napr. exekúcia alebo dobrovoľné splátky úverov).

Živnosť – sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú žiadosť za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených živnostenským zákonom.

Živnostenský register – je zoznam podnikateľov, ktorým bol vydaný živnostenský list. V živnostenskom registri sú zapísané fyzické osoby (živnostníci – SZČO) aj právnické osoby (s. r. o.).

Životná úroveň - celková úroveň komfortu jednotlivca, domácnosti, obyvateľstva, meraná množstvom tovarov a služieb, ktoré títo spotrebúvajú.

Životné minimum (pozri pojem **Sociálne minimum**).

Životné poistenie - samostatný druh poistenia, zahrňujúci poistenie pre prípad smrti, dožitia, poistenie vena, investičné poistenie, kapitálové poistenie. Delí sa na rezervotvorné, pri ktorom má poistený právo na odkupnú hodnotu v prípade skoršieho zániku, a na rizikové, pri ktorom sa odkupná hodnota netvorí.